

Talvekülm tuli märtsis

■ Huvitav, et suvel ei küsi keegi, kuhu see sügis jääb, talve lõpul õhatakse aga ainult kevade järele!

Tänavune märts ei valmistanud paadunud suusahulludele pettumust, nad said liuelda lumistel väljadel oma isu täis. Pakane ja lumi – need sõnad kordusid sageli nii ilmateates kui igapäevajutus.

Oli möödunud kuu kuidagi eriline? Oli ja ei olnud: andmeid niisuguse ametlikult esimese kevadkuu kohta, kus lund jätkub pea kuu lõpuni, leidub ilmapäevikutes päris palju.

Rekord ikka Jõgeval

1985. a alates on Tartumaal esinenud vaid üks märts, kus lund üldse maas polnud, see oli rekordsoojal kevadel 1989.

Neljal paastukuul oli maa valge vaid mõnel päeval, ent viis oli noid aastaid, kus paks lumi oli maas kogu kuu. Näiteks 1995 tuli lumi maha novembri lõupäevil ja püsis seal kenasti kuni järgmise aasta 12. aprillini.

Vaat külm oli läinud märts küll – eriti kuu algul. Esimese kümmepäevaku keskmine õhutemperatuur oli $-9,3^{\circ}$, teisel $-8,6^{\circ}$, see on 5–6 kraadi madalam normist!

Eesti pikaajalises vaatlusreas on kuu esimene pool külmem olnud vaid 1942. ja 1987. a. Siis rehkendati meie külmapoolusel Jõgeval 1.–15. märtsi keskmiseks vastavalt $-14,6^{\circ}$ ja $-13,4^{\circ}$, tänavuse $-11,6^{\circ}$ vastu.

Ka läinud talve kõige madalam temperatuur $-27,8^{\circ}$ mõõdeti Jõgeval 11. kuupäeva hakul.

See 11. märtsi hommik äratas suuremat tähelepanu Tallinnas, kus mõõdeti õhusaasta (õigemini küll saaste) tasemeks lubatust kuus korda kõrgem “möödik”, kui kasutada poliitikute kõnepruuki näitude kohta.

Säärane õhusaaste tol hommikul ei olnud mitte ainult pealinnal pahe – ka maal langes suits madalale põldude kohale.

Sellist nähtust kutsutakse meteoroloogias inversiooniks. Pakaselistel hommikutel tekib sageli olukord, kus atmosfääri kõrgemad kihid on alumistest soojemad (tavaliselt on see vastupidi) ja korstnasuits ei taha kuidagi kerkida ning vajub maapinna lähedale maha. Ja

jääbki paigale, kui pole tuult. Nii saame omal nahal tunda, kuidas elu suurlinnades sudu (suits+udu) ajal käib.

Kuu viimasel kolmandikul keerati soojakraani veidi valla. Viiendal kevadpäeval mõõdeti Mustvees isegi 11 plusskraadi. Saartele jõudis soojalaine kaks päeva hiljem (Kihnu kuu maksimumiks saadi $4,7^{\circ}$).

Kogu Eesti territooriumi keskmiseks õhutemperatuuri arvutati meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis $-6,3^{\circ}$, mis on 3 kraadi madalam normist. Jõgeva oligi kõige külmem paik ($-7,3^{\circ}$), Vilsandil oli märksa soojem (-3°).

Kui külmanäitajatega ületas märts kõvasti norme, siis sademetega oli lugu kehv – sadas vaid pool keskmisest kogusest ehk 16 mm. Normi said täis Jõhvi ning Võru (26–28 mm), Kuusikul ei tulnud mõõdnõusse pea midagi (3 mm).

Ilmast mujal ja muiste

Külm oli paastukuu mitte ainult siinmail, vaid ka mujal. Märtsi esimesel päeval



HEIKI MAIBERG

oli rekordiline pakane $-43,6^{\circ}$ Berchtesgadenis (Hitleri kunagises residentsis). Šveitsis mõõdeti külma 34° . Austraalia põhjaosas tegi kahju viis päeva möllanud kolmekümne aasta tugevaim torm nimega Ingrid.

Saja aasta eest oli märts Tartus soe ($-0,7^{\circ}$), sademeid tuli 25 mm. Emajõelt lahkus jää 11. kuupäeval.

Postimehele kirjutati:

Tartust. Kevade tõttab tulema; praegu on päris veelagunemise aeg, teed on otsakorral. 1. märtsil on mitmes paigas lõokese laulu kuulnud. Põllumehele kaebavad, et tali liig

lühikene olnud ja heinad ning puud metsa on jäänud.

Emajõe vesi on selle nädali jooksul ikkagi palju tõusnud, kuigi tänavune talv suuremat lund ei toonudgi ja lumeminek väga aeglaselt sündis. Pesuvabriku ümbruses oli vett poole sülla sügavuselt, nii

et hobused pea kõhuni vees suplesivad.

Viljandimaalt. Heitlikkude ilmade tõttu on laste seas rohkesti haigusid liikumas. Ka vanemate inimeste seas on suremist ette tulnud.

AIN KALLIS